
PWYLLGOR CRAFFU GOFAL 30/09/2021

Yn bresennol: Y Cynghorydd Eryl Jones-Williams (Cadeirydd).
Y Cynghorydd Angela Russell (Is-gadeirydd)

Y Cynghorwyr:

Menna Baines, Beca Brown, R Medwyn Hughes, Gareth Tudor Morris Jones, Olaf Cai Larsen, Beth Lawton, Dafydd Owen, Dewi Wyn Roberts

Swyddogion yn bresennol:

Bethan Adams (Ymgynghorydd Craffu), Einir Rhian Davies (Swyddog Gwasanaethau Democratiaeth), Llywela Haf Owain (Uwch Ymgynghorydd Iaith a Chraffu)

Yn bresennol ar gyfer eitem 5:

Y Cynghorydd Craig ab Iago (Aelod Cabinet Tai ac Eiddo), Carys F Williams (Pennaeth Adran Tai ac Eiddo), Hedd M Tomos (Rheolwr Cyflenwad Tai, Adran Tai ac Eiddo)

Yn bresennol ar gyfer eitem 6:

Y Cynghorydd Dafydd Meurig (Aelod Cabinet Oedolion, Iechyd a Llesiant a Pherthynas gyda'r Gwasanaeth Iechyd), Aled Davies (Pennaeth Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant), Rhion Glyn, (Uwch Reolwr Busnes, Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant), Hawis M Jones (Rheolwr Tîm Prosiectau, Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant)

Yn bresennol ar gyfer eitem 7:

Y Cynghorydd Dafydd Meurig (Aelod Cabinet Oedolion, Iechyd a Llesiant a Pherthynas gyda'r Gwasanaeth Iechyd), Aled Davies (Pennaeth Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant), Mannon E Trappe (Uwch Reolwr Diogelu a Sicrwydd Ansawdd, Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant)

1. YMDDIHEURIADAU

Y Cynghorydd Anwen Daniels, Y Cynghorydd Anwen J Davies, Y Cynghorydd Berwyn Parry Jones, Y Cynghorydd Linda Morgan a'r Cynghorydd Elwyn Jones (aelod ex-officio)

2. DATGAN BUDDIANT

Y Cynghorydd Cai Larsen ar eitem 5 gan ei fod yn eistedd ar Fwrdd Adra.

Y Cynghorydd Eryl Jones-Williams ar eitem 5 gan ei fod yn denant i Adra.

Y Cynghorydd Gareth Tudor Morris Jones ar eitem 7 oherwydd bod aelod o'r teulu yn derbyn gofal yn un o Gartrefi Nyrsio Gwynedd.

Y Cynghorydd Eryl Jones-Williams ar eitem 7 oherwydd bod ei wraig yn derbyn gwasanaeth gofal cartref yng Ngwynedd.

Nid oedd yr aelodau o'r farn eu bod yn fuddiannau oedd yn rhagfarnu ac ni adawsant y cyfarfod yn ystod y drafodaeth ar yr eitemau.

3. MATERION BRYD

Dim i'w nodi.

4. COFNODION Y CYFARFOD DIWETHAF

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfod blaenorol o'r Pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 1 Gorffennaf, 2021 fel rhai cywir.

5. SIOP UN STOP TAI

Cyflwynwyd yr adroddiad Siop Un Stop gan y Pennaeth Adran, gyda chais am fewnbwn Aelodau y Pwyllgor ar gychwyn y broses ymgynghori, gan gyfeirio at y Siop Un Stop fel mynedfa i drigolion Gwynedd i gael cymorth gyda eu hanghenion tai.

Ychwanegodd yr Aelod Cabinet bod cael gwybodaeth o bersbectif Cynghorwyr yn bwysig iawn o ran deall anghenion lleol, ynghyd a chael cartrefi unigolion yn y llefydd cywir.

Diolchwyd am yr adroddiad a chydnabuwyd ei bod wedi bod yn gam positif i adnabod y broblem, gan fod ymdeimlad ymysg aelodau bod nifer o dai cymunedol mewn rhai wardiau a nifer o unigolion ar restrau aros. Rhoddwyd cyfle i'r Aelodau ofyn cwestiynau, a nodwyd yr ymatebion fel a ganlyn :

O ran y pryder bod pobl sydd eisoes yn fregus yn cael problemau megis cwblhau ffurflenni, ddim yn siŵr a phwy i gysylltu pan fo amgylchiadau yn newid a ddim yn derbyn diweddariad, nodwyd balchder y bydd y drefn Siop Un Stop yn symleiddio ac ymateb i'r pryderon hyn. Cadarnhawyd y bwriad i'r Siop Un Stop fod yn rhagweithiol gan gadw gwell cyswllt, ac yn ôl Y Pennaeth Tai ac Eiddo yn gafael yn llaw trigolion a cheisio datrys problemau mewn un man.

Holiwyd am fanylder y 33 prosiect y cyfeirir atynt yn yr Adroddiad gan gwestiynu y bwriad mewn ardaloedd penodol a'r amserlen. Cadarnhaodd y Pennaeth Tai ac Eiddo bod llawer o waith yn digwydd yn y cefndir, megis ar dir sydd yn berchen i'r Cyngor, gan gadarnhau y bydd adroddiad gerbron Tîm Arweinyddiaeth y Cyngor maes o law, fydd yn cynnwys amserlen ddrafft.

Nodwyd bod yr egwyddor o Siop Un Stop yn wych a chadarnhawyd y bydd popeth ar gael ar lein/yn electroneg ac y bydd unrhyw ddiweddariadau i gais yn cael eu gwneud yn electroneg fydd, o ganlyniad, yn gwella y cyfathrebu.

Adroddwyd bod y Trydydd Sector yn awyddus i fod yn rhan o drefniant o'r math.

Soniwyd eto am gymhlethdod y drefn bresennol, ond nodwyd pryder am yr ymdeimlad bod prinder llefydd i unigolion fyw, ac y byddai gwneud y llwybr ymgeisio yn haws iddynt yn werthfawr, ond os nad oes tai iddynt, yna mae hon yn broblem arall. Cadarnhawyd y bydd y Cynllun Gweithredu Tai wrth gwrs yn ymateb rhywfaint i'r sefyllfa, ond bod llawer o waith cydgordio i'w wneud rhwng y Cyngor a Chymdeithasau Tai. Gan fod y nifer sydd yn ddigartref yn uchel iawn cwestiynwyd y trefniant i ddod ac eiddo gwag yn ôl i ddefnydd, gan nodi dymuniad Aelodau i gael gwybod am unrhyw dai gweigion yn eu Wardiau.

Nodwyd pwysigrwydd staffio Siop Un Stop Tai yn briodol, gyda gwybodaeth yn cael ei gadw mewn un man.

Cadarnhawyd bod mewnbwn nid yn unig yr Aelodau ond Aelodau Seneddol Cymru a'r DU yn hanfodol ar gychwyn y broses, gan fod unigolion hefyd yn cysylltu gyda eu Aelodau eneddol.

Rhodddwyd cefnogaeth y Pwyllgor ar y ffordd ymlaen a diolchwyd i'r Swyddogion am y gwaith.

PENDERFYNWYD : Derbyn yr adroddiad ynglŷn a'r cysyniad o sefydlu Siop Un Stop Tai ac adnabod y camau nesaf, gan ofyn i'r Adran roi sylw i'r pwyntiad a godwyd.

6. ASESIAD ANGHENION POBLOGAETH GWYNEDD

Cyflwynwyd yr adroddiad ar y dull paratoi ar gyfer cwblhau yr Asesiad Anghenion Poblogaeth Gwynedd gan y Rheolwr Tîm Prosiectau. Nododd bod yr amserlen yn heriol oherwydd bod materion yn ymwneud a'r pandemig wedi gorfod cymryd blaenoriaeth a bod swyddogion wedi eu dargyfeirio. Pwysleisiodd pwysigrwydd yr adroddiad gan nodi ei bod angen adlewyrchu yn glir a chywir ofynion pobl, a bod y dogfennau yn gallu bod yn sail i geisiadau am grantiau. Adroddodd ymhellach bod gofyn yn y Ddeddf i gyhoeddi adroddiadau ar sail rhanbarth, ac o ganlyniad bod angen bwydo gwybodaeth Gwynedd i mewn i adroddiad y rhanbarth. Yn sgil yr amserlen dynn, cynigwyd bwydo cymaint o wybodaeth a phosib i'r adroddiad erbyn diwedd Hydref 2021, gan ddefnyddio y wybodaeth sydd yn wybodus eisoes, ac yna parhau gyda y gwaith. Cadarnhawyd bod y Llywodraeth yn trin y ddogfen fel dogfen barhaus.

Atgyfnerthodd yr Uwch Reolwr Busnes ei bod yn amserlen heriol iawn, ond bod cwblhau yr Asesiad yn ofyn statudol. Nododd bod adrodd fel rhanbarth yn heriol, gan fod y 6 Awdurdod gyda nodweddion gwahanol iawn, ond mai un Bwrdd Iechyd oedd ar gyfer y 6 Rhanbarth.

Rhodddwyd cyfle i'r Aelodau ofyn cwestiynau, a nodwyd yr ymatebion fel a ganlyn :

Nodwyd pryder bod yr Asesiad Anghenion yn holi am lawer o faterion pwysig ar gyfer y dyfodol a'r amserlen ar gyfer ymateb yn dynn. Cadarnhawyd bod ymateb yn Ofyn Statudol yn ôl Ddeddf Llesiant 2021 a bod yr asesiad cyntaf wedi ei gyhoeddi yn 2017. Cadarnhawyd bod yr Adran wedi bod yn gweithio arno ers 6 mis erbyn hyn gan nodi ei bod yn bwysig cadw golwg ar y dyfodol hir dymor.

Cadarnhawyd nad oedd ffigyrau poblogaeth ar gael ar hyn o bryd gan mai cyflwyno y dull o gwblhau yr Asesiad Anghenion yn unig oedd y papur. Nodwyd bod cydweithio gyda y Bwrdd Iechyd weithiau yn gallu bod yn sialens, ond bod cysylltiadau mewn lle ar gyfer y darn hwn o waith.

Nodwyd y pryder am y diffyg gwlâu gofal nyrsio yng Ngogledd Cymru a chynlluniau rhyddhau o'r ysbyty yn sgil y ffaith bod pobl yn byw yn hyn, ynghyd a gallu y Cyngor a'r Bwrdd Iechyd i ymateb i'r Asesiad Anghenion a materion Covid ac ar ben hyn materion iechyd meddwl.

Diolchodd yr Aelod Cabinet am y sylwadau defnyddiol, gan gyfeirio at y themâu yn y sylwadau o ran pa mor anodd yw gwneud y gwaith o rhagweld 10 mlynedd. Nododd bod rhai materion sydd angen ymchwil pellach, a bod rôl ehangach yma i geisio crynhoi profiadau gwahanol o un rhan o'r sir i'r llall.

PENDERFYNWYD : Derbyn y dull a gyflwynwyd ar gyfer paratoi Asesiad Anghenion Poblogaeth 2022-2027, gan gydnabod yr heriau sydd yr ynghlwm a'r amserlen.

7. Y GWASANAETH SICRWYDD ANSAWDD O FEWN YR UNED DIOGELU

Cyflwynwyd yr adroddiad ar y Gwasanaeth Sicrwydd Ansawdd o fewn yr Uned Diogelu gan yr Uwch Reolwr Diogelu a Sicrwydd Ansawdd. Bwriad yr eitem oedd manylu ar y ffordd mae y Cyngor yn monitro darpariaethau gofal oedolion y Sir, sydd yn cynnwys ystod o sefydliadau. Rhoddwyd trosolwg o waith y tîm. Nodwyd y pryder bod y Gwasanaeth yn gyfrifol am fonitro nifer o sefydliadau ond dim ond wedi llwyddo i fonitro nifer cyfyngedig a heb fedru ymweld â'r gwasanaeth gofal cartref na gofal dydd. Yn ychwanegol, yn ystod cyfnod Covid nodwyd nad yw'r ymweliadau dirybudd wedi gallu digwydd fel y byddai yn arferol ond yn hytrach, bod y staff wedi gwneud cysylltiadau ffon gyda'r darparwyr.

Adroddwyd bod pum cartref wedi mynd o dan y drefn Pryder Cynyddol dros y 18 mis diwethaf. Mae'r Tîm Sicrwydd Ansawdd wedi gweithio gyda pob un i baratoi a gweithredu rhaglenni gwella er goresgyn problemau a gwella ansawdd gwasanaethau gofal. Un o effeithiau posib y broses yw gosod embargo ar rai mynediadau, sydd yn ei dro yn cael effaith ar unigolion a'u teuluoedd ac wrth gwrs diffyg arian yn dod i mewn i gynnal y busnes. Adroddwyd hefyd bod tri cartref yng Ngwynedd wedi cau dros y 2 flynedd diwethaf.

Cyfeiriodd yr Uwch Reolwr Diogelu a Sicrwydd Ansawdd at Adroddiad 'Winterbourne View', ac adroddwyd bod diffyg monitro yn ffactor yma, ynghyd a diffyg trosolwg gan y Comisiynwyr.

Cadarnhawyd mai pob tua dwy flynedd mae yr ymweliadau i safleoedd yn cymryd lle ar hyn o bryd, ond yn ddelfrydol mae angen ymweld pob chwe mis. Nodwyd pan mae problem yn codi, mae ymweliadau yn cymryd lle i geisio atal safle rhag mynd o dan y drefn Pryderon Cynyddol. Tra mae hyn yn gwbl angenrheidiol mae yn cael effaith ar allu'r tîm i fonitro gwasanaethau eraill.

Rhoddwyd cyfle i'r Aelodau ofyn cwestiynau, a nodwyd yr ymatebion fel a ganlyn :

Nodwyd pryder bod pum gwasanaeth wedi bod dan y drefn pryderon cynyddol, ynghyd a'r gwahaniaeth enbyd rhwng amlder ymweliadau Cyngor Gwynedd ac awdurdod cyfagos. Cwestiynwyd a oes ffordd i ddargyfeirio mwy o adnoddau, bo hynny yn arian neu adnodd arall i gryfhau'r gwasanaeth. Cadarnhaodd yr Uwch Reolwr Diogelu a Sicrwydd Ansawdd, yn dilyn achos o bryderon cynyddol, mai llunio cynllun datblygu gan roi cyfle i'r gwasanaeth sicrhau gwellianau oedd y cam nesaf. Nododd ei bod yn rhannu y pryder am y diffyg adnoddau a chyfeiriodd at y bid aflwyddiannus a wnaethpwyd yn 2020/21 am gyllideb i gyflogi staff ychwanegol. Nododd y bydd y cais yn cael ei ail gyflwyno eleni.

Nododd Aelod arall ei bod yn sefyllfa anodd, a bod y ffigyrau yn debyg iawn i'r sefyllfa cyn 2016, ond nododd yr Uwch Reolwr Diogelu a Sicrwydd Ansawdd mai y gwahaniaeth erbyn hyn oedd y berthynas dda gyda darparwyr a thimau ardal a'r swyddogion.

Cadarnhaodd y Pennaeth Gwasanaeth bod y mater ynglŷn â capasiti yn un sylweddol, er ei fod yn derbyn bod rhannu adnoddau i bob gwasanaeth sydd dan bwysau yn heriol. Nododd ei fod yn faes lle byddai modd clustnodi arian a dal bod angen mwy, ond adroddodd ei fod yn falch bod arwyddion cynnar o ran pryderon yn cael sylw yn ddi-oed. Nododd bod adnoddau ar draws yr Adran yn cael eu llyncu pan fo cartref mewn trafferth ac yn tynnu staff i ffwrdd o waith arall. Nododd bod rhai pethau positif wedi datblygu yn ystod y cyfnod Covid, megis mwy o ymddiriedaeth rhwng yr Adran a'r darparwyr.

Nododd bod y newidiadau sydd wedi digwydd ac yn mynd i ddigwydd mewn gofal cartref yn dangos yr angen i fonitro sicrwydd ansawdd yn effeithiol, ond nad oes capasiti i'w wneud yn llawn ar hyn o bryd. Nodwyd nad yw arian dros dro yn cynnig ateb tymor hir. Nododd ei bod yn bwysig bod yn ymwybodol o waith y tîm, ynghyd ac adborth a dderbynnir gan ddarparwyr, a nododd ei werthfawrogiad bod y tîm yn gwneud pob ymdrech i weithio'n rhagweithiol.

Diolchwyd am adroddiad gonest sydd yn codi pryderon, ond hefyd diolchwyd am y cydweithio da, a'r angen i warchod y cyd-weithio hwn.

Nododd y Pwyllgor eu bod yno i gefnogi ac y byddai yn dda derbyn diweddariad mewn chwe i naw mis er ei bod yn bryder sut i ddatrys rhai materion.

Diolchwyd am yr adroddiad a nodwyd bod cyfleon datblygu gyrfa wedi bod oddi fewn i'r Adran gyda Rheolwr Cartref wedi dod i mewn i'r Tîm, tra bod un aelod o'r tîm wedi symud i fod yn Rheolwr Ardal Darparu.

Atgyfnerthodd yr Aelod Cabinet Oedolion, Iechyd a Llesiant ei bod yn adroddiad gonest ac y byddai y sylwadau yn cael eu hystyried, ynghyd ac opsiynau oddi fewn i'r Adran.

Cytunwyd i dderbyn yr adroddiad, a nodi y pryder am y mater capasiti gyda'r Cabinet a'r awydd i rywbeth gael ei wneud.

PENDERFYNWYD :

- 1) Derbyn yr adroddiad a oedd yn darparu trosolwg o waith yr Uned Sicrwydd Ansawdd o fewn yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant
- 2) Nodi pryder am ddiffyg capasiti staff yr uned a'r risgiau allai godi o ran diogelwch a lles unigolion sy'n derbyn gofal, cynaliadwyedd y farchnad a risgiau i'r Cyngor o ganlyniad i hynny.
- 3) Y byddai'r Cadeirydd yn anfon e-bost at Aelodau'r Cabinet er mwyn cyfleu pryder y Pwyllgor am y diffyg capasiti staff a'r angen i sicrhau capasiti staff digonol er mwyn cynnig cefnogaeth addas a monitro ansawdd gwasanaethau.

Dechreuodd y cyfarfod am 10:30 a daeth i ben am 12:25

CADEIRYDD